

Handreiking Technologie op waarde schatten

Patronen van verandering door technologie

Schaalverandering in ruimte en tijd

Uber en *AirBnB* zijn in korte tijd op mondiale schaal actief geworden en zorgen tegelijk op lokale schaal in wijken voor verandering.

Decentrale energieopwekking is er inmiddels in vele vormen. Dit zorgt voor lastige en ingrijpende veranderingen in de verknoping van energienetwerken.

Verstrengeling van sectoren

Genetische modificatie vindt plaats op raakvlak van chemie en plantenveredeling en leidt tot botsing tussen het bestaande patentrecht in de chemie en het kwekersrecht in de landbouw.

ICT verandert niet alleen het gebruik, maar ook het ontwikkelingsproces van allerlei producten.

Diffusere relaties tussen producent en consument

Internet en *digitale platformen* maken het makkelijker om producten of diensten rechtstreeks aan de consument aan te bieden.

Andersom kunnen consumenten bijvoorbeeld rechtstreeks bij boeren producten bestellen. Consumenten worden soms ook producent, van energie, van diensten, van nieuws.

Een andere betekenis van eigenaarschap

Het delen van (kapitaalintensieve)goederen en digitale informatie heeft gevolgen voor meerdere kanten van eigenaarschap: aansprakelijkheid, verantwoordelijkheid, beschikking en immaterieel eigendom zoals patent of auteursrecht.

Opkomst van andere waardenmodellen

Digitale techniek maakt veel informatie toegankelijk over sociale en ecologische impact, waardoor die waarden mee kunnen gaan tellen bij allerlei transacties. Dit geeft een impuls aan sociaal en duurzaam ondernemerschap.